

2020-03-12

Dovaną priimti ar mandagiai atsisakyti – pataria VTEK

Priimdami draudžiamas dovanas viešojo sektoriaus atstovai kelia visuomenei abejonių savo veiklos skaidrumu. Kada dovaną ar paslaugą galima priimti, o kada ne – tokias rekomendacines gaires pateikė Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (VTEK). Jos rengtos vadovaujantis šalyje galiojančia teise ir aukščiausiems skaidrumo standartams pritariančių tarptautinių organizacijų bei institucijų – tokių kaip Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija, Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupė, Europos Komisija – bei užsienio šalių praktika. Susipažinti su Rekomendacinėmis gairėmis dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų galima [VTEK tinklalapyje](#).

VTEK akcentuoja, kad, vykdydami įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas, viešojo sektoriaus atstovai gauna už tai darbo užmokestį, todėl papildomas atsiskaitymas yra neteisėtas ir draudžiamas. Jei siūloma neleistina dovana, viešojo sektoriaus darbuotojas privalo jos mandagiai atsisakyti.

Gairėse VTEK sudarė lentelę „D-O-V-A-N-O-S“, išskirdama tipines situacijas, su kuriomis, gaudamas dovaną ar paslaugą, viešajame sektoriuje dirbantis asmuo gali susidurti dėl savo tarnybinės padėties (statuso) arba kaip privatus asmuo. Siekiant padėti susiorientuoti, taip pat įtraukta daugiau nei dvidešimt bendro pobūdžio situacijų pavyzdžių iš hipotetinių viešojo sektoriaus atstovų veiklos. Šios situacijos susijusios ne tik su dovanomis, bet ir maitinimo ar apgyvendinimo paslaugomis bei kvietimais į renginius.

Gaires VTEK parengė dėl pasikeitusio teisinio reguliavimo, siekdama padėti viešajam sektoriui veikti skaidriai. Šimet įsigaliojo naujos redakcijos Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (VPIDĮ), kuriame nustatyti nauji ribojimai dėl dovanų ar paslaugų priėmimo.

Pagal VPIDĮ, asmeniui, kuriam taikomas šis teisės aktas, ar jam artimam asmeniui draudžiama priimti dovanas ar paslaugas, jeigu tai susiję su pirmojo tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis. Šis ribojimas netaikomas keturiais atvejais: 1) 150 eurų vertės neviršijančioms dovanoms, gautoms pagal tarptautinį protokolą; 2) 150 eurų vertės neviršijančioms dovanoms, gautoms pagal tradicijas, kurios įprastai yra susijusios su asmens tarnybinėmis pareigomis; 3) 150 eurų vertės neviršijančioms reprezentacijai skirtoms dovanoms su valstybės, įstaigos ir kitokia simbolika; 4) paslaugoms, kuriomis naudojamosi tarnybiniais tikslais. Kai pirmais trimis atvejais nurodytų dovanų vertė viršija 150 eurų, jos tampa valstybės ar savivaldybės nuosavybe.

Politikams, valstybės ir savivaldybių pareigūnams ir kitiems valstybės tarnautojams bei jų artimiesiems giminaičiams dovanas priimti draudžia ir Civilinis kodeksas, kai tai susiję su politiko, pareigūno ar valstybės tarnautojo tarnybine padėtimi ar tarnybinėmis pareigomis. Jei dovanojant daroma prielaida, kad apdovanotasis turi mainais kažką atlikti ar susilaikyti nuo tam tikrų veiksmų, tai – ne dovanojimas. Kai dovana deklaruojančiam asmeniui yra susijusi su jo teisėtu ar neteisėtu veikimu ar neveikimu vykdant tarnybinius įgaliojimus, gali būti pritaikytos ir Baudžiamojo kodekso

nuostatos. Draudimas priimti dovanas įtvirtintas ir Lobistinės veiklos įstatyme (LVI). Jo vykdymą prižiūri VTEK. Šis teisės aktas draudžia asmeniui, kuriam lobistine veikla siekiama daryti įtaką, iš lobistų priimti dovanas ar kitokį atlygį.

Parengusi Rekomendacinių gairių dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų projektą, VTEK įvertino ir Specialiųjų tyrimų tarnybos, Teisingumo ministerijos bei Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje nuomonę.

[VTEK Rekomendacinės gairės dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų](#)

VTEK informacija